

Nader onderzoek marters en gewone agrimonie

Spijksedijk en Newtonweg te Gorinchem

RHO Adviseurs

Projectadviseur

Amber Heitman MSc

amber@habitus.nl

0172-204060

Rapportage

Christi Kuiper MA

Documentcode

RHOA2024-3-NO-V1

In opdracht van

RHO Adviseurs

Contactpersoon opdrachtgever

Marijn de Jong

Opleverdatum

3 september 2024

Kwaliteitscontrole

Amber Heitman MSc

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn [hier](#) in te zien. Onze privacyverklaring is [hier](#) te vinden. Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op [onze website](#).

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven

Kvk-nummer: 78391385 / **Btw-nummer:** NL861372669B01

Rekeningnummer: NL80TRIO0320021483

<https://habitus.nl>

Toelichting op de afbeelding

Eén van de waargenomen soorten op de wildcamera is een egel.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	4
1. INLEIDING	5
2. MATERIAAL & METHODE	7
3. RESULTAAT & TOETSING	9
4. CONCLUSIE	10
BRONNEN	11
BIJLAGEN	12

SAMENVATTING

Doel en onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om de effecten van de werkzaamheden te bepalen en te toetsen of schadelijke handelingen ten aanzien van andere soorten als gedefinieerd in de Omgevingswet plaatsvinden. Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor dieren en planten van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geldt een vergunningplicht bij schadelijke handelingen. In dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op schadelijke handelingen als gedefinieerd in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten kan het volgende geconcludeerd worden:

Soort	Soort en beschermde functie aanwezig in het plangebied?	Is er sprake van een schadelijke handeling op de soort en is een omgevingsvergunning nodig?
Steenmarter	Nee	Nee
Boommarter	Nee	Nee
Gewone agrimonie	Nee	Nee

Er zijn geen maatregelen nodig voor deze soorten.

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding en het doel van het onderzoek beschreven. Vervolgens worden het plangebied en de voorgenomen activiteiten beschreven. Ook wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om diverse activiteiten uit te voeren, zie paragraaf 1.4. Er is een ecologische quickscan uitgevoerd (Habitus, 12 augustus 2024, met rapportcode: RHOA2024-1-QS-V2). Hieruit blijkt dat het plangebied mogelijk gebruikt wordt door boom- en steenmarter en groeiplaatsen voor gewone agrimonie kan bevatten. Het beschadigen of vernietigen van (gebieds)functies van beschermde soorten is verboden onder de Omgevingswet.

1.2 Doel en centrale vraag

Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd om te bepalen of beschermde soorten of functies aanwezig zijn in of nabij het plangebied. Indien deze aanwezig zijn, worden de aantallen en locaties in kaart gebracht. Daarna wordt bepaald of de voorgenomen activiteiten in strijd zijn met hoofdstuk 11 (art 11.54) van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Indien er kans is op schadelijke handelingen als gedefinieerd in de Omgevingswet, wordt een advies opgenomen voor het vervolg. Indien mogelijk worden maatregelen of andere vervolgacties beschreven om schadelijke handelingen te voorkomen. Als schadelijke handelingen niet voorkomen kunnen worden, dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden.

Dit rapport geeft antwoord op de volgende centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen activiteiten kans op schadelijke handelingen zoals bedoeld in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

1.3 Leeswijzer

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen. De conclusie met het antwoord op de centrale vraag is te vinden in hoofdstuk 4.

1.4 Plangebied

De gegevens over het plangebied zijn hieronder weergegeven in tabel 1 en figuur 1.

Tabel 1: gegevens plangebied

Adres (of coördinaten)	Spijksedijk en Newtonweg
Plaats	Gorinchem
Provincie	Zuid-Holland
Te onderzoeken object	Groenstrook
Omgeving bestaat uit	Sloten, wegen en bebouwing

1.5 Activiteiten

Voor specifieke informatie over de voorgenomen activiteiten dient de quickscan geraadpleegd te worden. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

1. Verwijderen van de bomen en struiken binnen het plangebied;
2. Het aanleggen van een fietspad in het plangebied;
3. Plaatsen van verlichting (optioneel, nog niet definitief besloten).

1.6 Reikwijdte

Dit nader onderzoek heeft alleen betrekking op:

- het plangebied zoals beschreven in paragraaf 1.4;
- de activiteiten zoals beschreven in paragraaf 1.5. Als de activiteiten op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing. In dat geval wordt geadviseerd om een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de activiteiten volgens hoofdstuk 11 (art 11.54) van het Bal kunnen worden uitgevoerd;
- de onderzochte elementen binnen het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- Hoofdstuk 11 (art 11.54) van het Bal. Niet op ander beleid of wetgeving.

De resultaten van dit onderzoek zijn maximaal drie jaar geldig bij een ongewijzigde situatie (Artikel 7.197j, lid 2 van de Omgevingsregeling) of korter als in de periode tussen het onderzoek en de aanvraag de locatie

Figuur 1: plangebied en de (mogelijke) beschermde functies volgens de quickscan. Tevens kan het plangebied groeiplaatsen van gewone agrimonie bevatten (bron luchtfoto: PDOK, 2024).

2. MATERIAAL & METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode en -uitvoering beschreven.

2.1 Steen- en boommarter

2.1.1 Onderzoeksofzet marterachtigen

Op basis van het vooronderzoek worden verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van marterachtigen (boommarter en steenmarter) verwacht in het plangebied. Wij hebben ervaring op het gebied van nader onderzoek naar marters. Omdat er voor het onderzoek naar steenmarter nog geen gestandaardiseerde protocollen zijn, voeren wij dit onderzoek uit op basis van onze eigen expert judgement, in relatie tot de ecologie van de soort. Het onderzoek naar boommarter voeren we uit aan de hand van de 'Handleiding boommarters inventariseren' (Achterberg, 2007).

Voor het onderzoek naar steen- en boommarter worden uitsluitend camera's gebruikt en geen sporenbuizen, zoals dat voor de kleine marters wordt ingezet. We werken met minimaal één camera per 0,25 hectare gewerkt. Het precieze aantal ingezette camera's wordt gebaseerd op het aantal plekken binnen het plangebied die potentieel een belangrijke functie kunnen hebben, zoals een verblijfplaats.

Het onderzoek heeft een looptijd van ten minste acht weken en de onderzoeksmaterialen worden tussentijds verplaatst. Hierdoor wordt het aantal locaties dat gedurende vier weken gemonitord wordt verdubbeld ten opzichte van het aantal ingezette materialen. Door twee onderzoeksrondes van vier weken aan te houden is de trefkans dus zeer hoog indien er marters in het onderzoeksgebied aanwezig zijn. Door het gebruik van lokstof (een blik sardines) voor de camera's, worden eventueel aanwezige marters naar de camera's toe gelokt, waarmee de trefkans gemaximaliseerd wordt.

Steenmarter en boommarter zijn het beste te inventariseren vanaf april tot september. In maart en april worden namelijk de jongen geboren. Zodoende is vanaf dan de activiteit in de directe omgeving van de verblijfplaats het grootst. In de nazomer gaan de jonge steenmarters op zoek naar een eigen territorium. In deze periode is de trefkans dus groter, maar waarnemingen in deze periode hoeven niet op een vaste verblijfplaats te duiden. Daarom dienen waarnemingen van boom- en steenmarter in deze periode extra zorgvuldig te worden beoordeeld.

Figuur 2: onderzoeksofzet camera's in het plangebied (bron luchtfoto: PDOK, 2023).

2.1.2 Onderzoeksuitvoering marterachtigen

Het onderzoek is volledig uitgevoerd volgens bovenstaande richtlijnen. Het onderzoek is uitgevoerd binnen het optimale seizoen voor steen- en boommarter.

In tabel 3 zijn de details van de bezoeken weergegeven. De meest geschikte landschapselementen zijn gedurende acht weken middels twee cameravallen (Bushnell Trophy Cam HD 20MP) in combinatie met

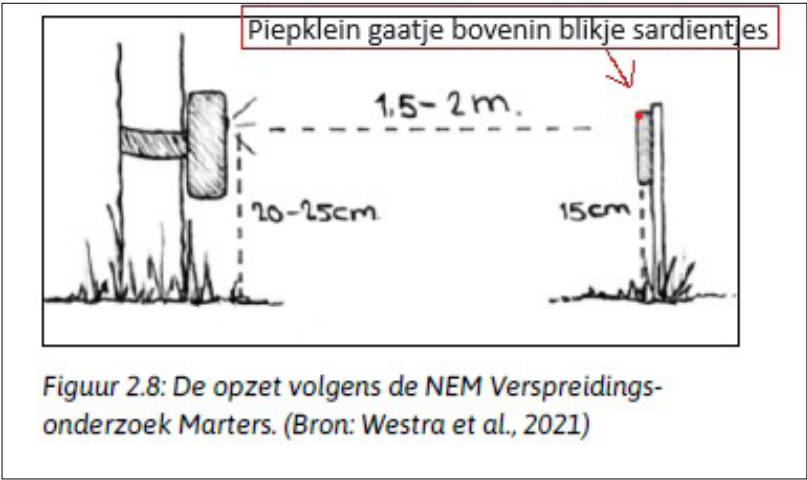
lokstof onderzocht. Zie figuur 3 voor de een indruk van de opstelling. De lokstof is zo'n 1,5 tot 2 meter voor de camera geplaatst, op ongeveer 15 centimeter van de grond. Dieren die aan de lokstof ruiken, worden zo vastgelegd op de camera. De materialen zijn op de meest kansrijke plaatsen geplaatst (zie figuur 2). Dit zijn plaatsen waar mogelijke verblijfplaatsen zijn, zoals op plaatsen met reliëf, hopen met bladeren en/of takken, en plaatsen waar de soorten kunnen jagen, zoals open plekken.

De camera's zijn voorzien van lokstof in de vorm van sardines in blik. Na vier weken, bij het tweede bezoek, zijn alle materialen verplaatst. De camera's zijn bij het tweede bezoek uitgelezen, voorzien van nieuwe batterijen en de lokstof is ververs. Vijf weken later, bij het derde bezoek, zijn alle materialen opgehaald. Het plangebied was geheel toegankelijk en is volledig onderzocht.

Gezien de geringe grootte van het plangebied, in combinatie met de lange onderzoeksduur en de hoge materiaalinzet, is de verwachting dat de trefkans zeer hoog is in het geval van vitale gebiedsfuncties zoals essentieel leefgebied met verblijfplaatsen. Bij het ontbreken van sporen is het dan ook zeer aannemelijk dat het plangebied geen essentiële functie heeft voor de onderzochte soorten.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken marteronderzoek.

Onderzoeker	Datum	Actie
Amber Heitman	27-05-2024	Plaatsen materialen
Amber Heitman	21-06-2024	Tussentijdse controle
Amber Heitman	24-07-2024	Ophalen materialen

Figuur 3: schematische weergave van de onderzoeksofstelling.

2.2 Gewone agrimonie

Op basis van de quickscan kunnen groeiplaatsen van gewone agrimonie in het plangebied niet uitgesloten worden. De soort groeit op zonnige tot iets beschaduwde grazige plaatsen op humeuze, kalkrijke en stikstofrijke grond. De soort staat op dijken, in schraal grasland, in bermen, op rivierduinen, in droge duinvalleien en in laag duinstruweel. De plant is het makkelijkst herkenbaar in de bloeiperiode van juni t/m september. Tijdens de bezoeken aan het plangebied zoals weergegeven in Tabel 2, is tevens onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soort. Met name in de periode van de laatste twee bezoeken is de soort zichtbaar en herkenbaar.

3. RESULTAAT & TOETSING

Onderstaand is beschreven welke functies zijn uitgesloten. Het betreft een interpretatie van de waarnemingen uit het veld. Er is voor gekozen om enkel de relevante resultaten op te nemen. Indien inzicht gewenst is in alle waarnemingen, dan kunnen deze altijd opgevraagd worden bij de projectadviseur.

3.1 Uitgesloten beschermde functies

Er zijn geen waarnemingen gedaan van marterachtigen op de camera's in het plangebied. Gezien de onderzoeksopzet is de trefkans zeer groot, indien één van de martersoorten in het plangebied een leefgebied zou hebben. We kunnen hieruit opmaken dat er geen essentieel leefgebied met verblijfplaatsen aanwezig is van steen- of boommarter

Ook zijn er geen waarnemingen gedaan van gewone agrimonie. De soort is in juni en juli zeer opvallend. Als de soort aanwezig was geweest in het plangebied, was deze zeker waargenomen. Daarom zijn groeiplaatsen van gewone agrimonie uitgesloten in het plangebied.

3.2 Toetsing

Er zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen van boom- of steenmarter in het plangebied. Ook zijn er geen groeiplaatsen aangetroffen van gewone agrimonie. Het uitvoeren van de activiteiten leidt niet tot een schadelijke handeling als bedoeld in Artikel 11.54 en 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor boommarter, steenmarter en gewone agrimonie.

Toelichting op de afbeelding

Een bruine rat is waargenomen via de wildcamera, hier ruikend aan de lokstof.

4. CONCLUSIE

4.1 Conclusie

De conclusie geeft antwoord op de centrale vraag:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen activiteiten kans op schadelijke handelingen zoals bedoeld in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

Hieronder volgt een antwoord op de centrale vraag. In tabel 4 is de conclusie samengevat.

Op basis van hoofdstuk 3 is de voorgenomen ontwikkeling naar verwachting niet in strijd met art 11.54 van hoofdstuk 11 van het Bal.

Tabel 3: samenvatting conclusie

Soort	Effect verwacht en vervolgstap nodig?	Opmerking
Steenmarter	nee	zie paragraaf 4.2
Boommarter	nee	zie paragraaf 4.2
Gewone agrimonie	nee	zie paragraaf 4.2

4.2 Geen vervolgstap nodig

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op steenmarter, boommarter of gewone agrimonie. Dit betekent dat er voor deze soorten geen vervolgstappen verplicht zijn.

Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.

Toelichting op de afbeelding

Een huiskat, vastgelegd via een van de wildcamera's.

BRONNEN

Alle bronnen zijn geraadpleegd in augustus 2024.

Literatuur

- Achterberg, C. (2007). [Handleiding boommarters inventariseren](#). Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem.
- BIJ12, (2024). [Kennisdokument kleine marterachtigen](#).
- Smaal, M. en Van Manen, W. (2022). Detecting and monitoring small mammals with trail cameras. *Lutra* 65 (2): 247-257.
- Bergers, P. J. M., & La Haye, M. (2000). [Kleine zoogdieren betrouwbaarder en efficiënter inventariseren](#). *De Levende Natuur*, 101(2), 52-58.

Software

- Zostera B.V. (2023). [WrnPro](#).

Geraadpleegde websites

www.zoogdiervereniging.nl. Pagina's: [boommarter](#), [steenmarter](#)

BIJLAGE 1 - RELEVANTE FOTO'S

Figuur: opstelling van een van de wildcamera's (onder in beeld) en boven in beeld het blik sardines als lokstof.

Figuur: huiskatten zijn regelmatig waargenomen via de camera's.

Figuur: bruine rat is meermaals waargenomen op de camerabeelden.

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft? De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

